

Een natuur- of voedselbos realiseren in Noord-Brabant

Tips en hulpmiddelen voor initiatiefnemers

Een uitgave van

Januari 2023

'Het proces is als een bos, rechtdoor kan nooit'

**Heb je plannen om een natuur- of een voedselbos te realiseren in Brabant?
Deze handleiding geeft inzicht in de obstakels die je tijdens de uitvoering van jouw plannen kunt tegenkomen én hoe je die voor kunt zijn.**

We gaan in deze handleiding in op belemmeringen die je kunt tegenkomen als je bos wilt aanleggen:

- het bestemmingsplan moet worden herzien;
- mogelijke archeologische vondsten;
- houden aan de Wet Natuurbescherming;
- het behouden van cultuurhistorisch waardevol landschap;
- er is geen sprake van een integrale samenwerking van de betrokken partners;
- initiatiefnemers en ambtenaren zijn onbekend met de regels en voorschriften;
- de waterwetgeving moet worden gevolgd;
- het draagvlak bij omwonenden is beperkt en
- er liggen kabels en leidingen of er staan hoogspanningskabels.

Waarom deze handleiding?

Groen Ontwikkelfonds Brabant is in 2014 opgericht om 10.000 hectare nieuwe natuur in Brabant te realiseren om zo het Natuurnetwerk Brabant te vervolmaken.

Dat doen we niet alleen, maar met veel, heel veel, verschillende natuurmakers. Groen Ontwikkelfonds Brabant ondersteunt makers van nieuwe natuur met geld (subsidie), grond en advies (via de Werkeenheid Natuurnetwerk Brabant).

Sommige Brabantse natuurmakers hebben al veel ervaring met de aanleg van bossen, andere juist niet of minder. In de praktijk blijkt het aanleggen van bos lastiger dan je misschien zou verwachten. Om potentiële initiatiefnemers een steun -en misschien wel een duwtje- in de rug te geven is deze handleiding gemaakt.

Hopelijk helpt het ook jou!

BRABANTSE BOSSENSTRATEGIE

In haar Bossenstrategie (2020) zet provincie Noord-Brabant in op de aanplant van 13.000 hectare nieuw bos in Brabant. Het streven is om dat uiterlijk in 2030 gerealiseerd te geven. Een flink deel van dat nieuwe bos komt in het Natuurnetwerk Brabant. In totaal worden 50 tot 60 miljoen nieuwe bomen geplant, op een oppervlakte die vergelijkbaar is met het grondgebied van de gemeente Breda.

Doe vooronderzoek!

Om te weten én te begrijpen welke potentiële belemmeringen op jouw plan van toepassing (kunnen) zijn, is het handig eerst vooronderzoek te doen.

Dat vooronderzoek bestaat uit twee stappen.

STAP 1

Bekijk de locatie op www.ruimtelijkeplannen.nl en stel jezelf de volgende vragen

- Past de functiewijziging naar natuur of voedselbos?
 - Zo nee, zie dan pagina 5
- Zijn er archeologische of cultuurhistorische waarden aanwezig op de locatie?
 - Zo ja, lees de tekst op pagina 7

STAP 2

Bekijk de legger op de website van het waterschap (De Dommel, Brabantse Delta, Aa en Maas of Rivierenland) waar het perceel is gelegen

- Is er een watergang (A, B of C), profiel van vrije ruimte, beschermingszone, meanderzone of waterberging op jouw perceel gelegen?
 - Zo ja, zie pagina 13

THEMA

Ruimtelijke ordening

Om te kunnen starten met de realisatie van een natuur- of voedselbos is het belangrijk te weten wat de huidige bestemming van de grond is. Het startpunt is het bestemmingsplan¹ van de gemeente. Het komt vaak voor dat de aanleg van bos niet past binnen het geldende bestemmingsplan of dat een vergunning nodig is.

DAAROM:

1. Kijk op [Ruimtelijkeplannen.nl](http://www.ruimtelijkeplannen.nl)

Ga na wat de huidige bestemming van jouw perceel is. Je kunt dat vinden op www.ruimtelijkeplannen.nl. Lees de functieaanduiding (planregels) goed door zodat je weet of de aanleg van een natuur- of voedselbos binnen het geldende bestemmingsplan past. Let hierbij op bepalingen over diepwortelende beplanting, bomen planten en hoog opgaande begroeiing. Indien jouw plan niet past binnen het geldende bestemmingsplan zijn er twee opties:

Optie 1: Aanvragen van een omgevingsvergunning (handelen in strijd met bestemmingsplan)

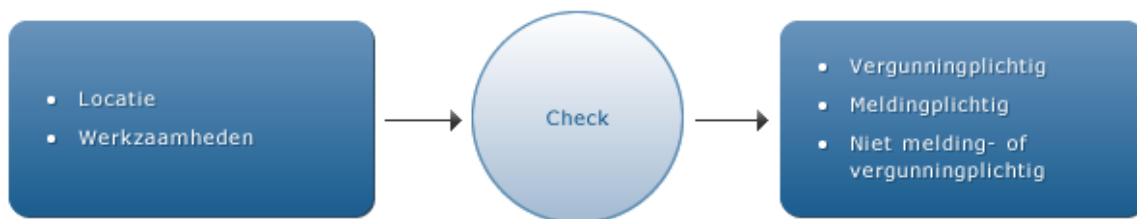
De meest gebruikelijke optie én aanmerkelijk goedkoper dan een bestemmingsplanherziening. De kanttekening die hierbij gemaakt moet worden is dat de aanvraag ook meteen het eindbeeld moet zijn. Extra ingrepen of latere aanpassingen zijn lastig te realiseren omdat dan weer een nieuwe omgevingsvergunning noodzakelijk is.

Optie 2: Bestemmingsplanherziening

Een bestemmingsplanherziening brengt hogere kosten met zich mee dan een uitgebreide omgevingsvergunning. Het voordeel van een bestemmingsplanherziening is dat de bestemming van het perceel wordt aangepast.

2. Check [Omgevingsloket Online](#)

Op deze website kun je controleren welke handelingen omgevingsvergunningplichtig zijn. Je kunt op de website de locatie en geplande werkzaamheden aangeven waarna je de check kunt doorlopen.

3. Voer vooroverleg (intakegesprek)

Ga in een vroegtijdig stadium in gesprek met de medewerker ruimtelijke ordening van de betreffende gemeente. Tijdens dat gesprek kun je jouw plannen bespreken en inhoudelijke en procesmatige tips/adviezen ophalen over jouw gemeente, locatie en/of plan. Verder kan ook worden besproken hoe het vervolgproces eruit gaat zien. Het indienen van een principebesluit kan hiervan een onderdeel zijn.

Optie: vraag een formeel principebesluit aan

Kort gezegd is een principeverzoek een globale vergunningaanvraag, waarin in grote lijnen wordt aangegeven wat uw plannen zijn met een motivatie waarom de gemeente hieraan medewerking zou moeten verlenen.

¹ De huidige RO-wetgeving gaat op enig moment veranderen met de invoering van de omgevingswet. Dan veranderen termen als bestemmingsplan in omgevingsplan.

In veel gevallen is een principeverzoek een mooi middel om duidelijk inzicht te krijgen in de bereidwilligheid van de gemeente om medewerking aan uw plannen te verlenen.

4. Doe een online vergunningaanvraag op Omgevingsloket Online

Tijdens het intakegesprek is duidelijk geworden welke informatie/onderzoeken aangeleverd dienen te worden bij de vergunningaanvraag. Deze informatie/onderzoeken moeten worden bijgevoegd bij de online vergunningaanvraag.

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning is het van belang dat je toelicht of en waarom jouw plan voldoet aan een goede ruimtelijke ordening. Bij een bestemmingsplanherziening is een ruimtelijke onderbouwing noodzakelijk. Daarin ga je in op het beleid van de gemeente, de betreffende locatie en de gewenste ontwikkeling.

TIPS

- Het is raadzaam een adviesbureau in te schakelen, als de gemeente een uitgebreidere afweging wil of naar de mening van een expert vraagt;
- Neem contact op met jouw gemeente om te informeren of er een format beschikbaar is voor het maken van de ruimtelijke onderbouwing;
- In het geval er sprake is van spontane bosontwikkeling is geen omgevingsvergunning of bestemmingsplanherziening nodig.

THEMA

Archeologie

In het Verdrag van Malta uit 1992 is vastgelegd dat we het culturele erfgoed in de bodem beter willen beschermen. Als je op een locatie met archeologische waarden bos wilt realiseren moet eerst worden onderzocht of de plannen van invloed op de archeologische waarden van het gebied. Een onderzoeksbureau inhuren vergt tijd en geld en is niet altijd nodig.

DAAROM:

1. Bekijk het bestemmingsplan

Bekijk het bestemmingsplan van de betreffende locatie op www.ruimtelijkeplannen.nl

Op deze website kun je zien of er archeologische waarden aanwezig of te verwachten zijn. Is dat het geval dan staat ook aangegeven of de verwachtingswaarde laag, middelhoog of hoog is. Kijk in het bestemmingsplan ook naar de specificaties voor de aanleg van bos in relatie tot archeologie.

2. Onderzoek de aanwezigheid van bekende archeologische waarden

Vervolgens is het van belang om te onderzoeken of er bekende archeologische waarden (= Archeologische Monumenten) aanwezig zijn op de betreffende plek. Dat kun je zien op de [Cultuurhistorische Waardenkaart \(CHW\)](#) en de [Archeologische Monumentenkaart \(AMK\)](#).

Bij aanwezigheid van archeologische monumenten is het raadzaam contact te zoeken met een archeoloog om te bekijken wat er wel en niet kan op deze plek.

In de meeste gevallen heb je te maken met verwachte archeologische waarden (middelhoog of hoog). In deze gevallen zijn er vier mogelijkheden om op een archeologievriendelijke manier bomen aan te planten. Het is wel raadzaam om jouw keuze voor een van deze opties in een vroegtijdig stadium te bespreken met de betrokken archeoloog.

Optie 1: natuurlijke ontwikkeling

Bij het spontaan ontstaan van bos is de invloed op archeologie zeer gering.

Optie 2: zaaien

Zaai je plantgoed om bos aan te leggen dan is de invloed op de archeologie zeer gering. Er is slechts sprake van zeer ondiepe verstoring.

Optie 3: handmatig aanplanten

Het handmatig planten van bomen is een interessant alternatief. In dit geval gaat het dan over de bosaanplant met veren (2-jarig plantmateriaal met wortels van circa 20 centimeter lang) en het handmatig zetten van bomen in de bouwvoor van voormalige landbouwgronden.

Voor het handmatig aanplanten van bomen is er natuurlijk wel mankracht nodig. Het organiseren van plantdagen kan een effectief middel zijn om de bomen handmatig te kunnen planten.

Optie 4: machinaal

Het machinaal aanplanten van bomen is een optie mits de plantmachine maximaal 30 centimeter in de bodem gaat. Als de plantmachine een maximale diepte van 30 centimeter bereikt kunnen de archeologische waarden niet worden aangetast. Het gaat veelal over agrarische percelen waar de bouwvoor tot 30 centimeter toch al is verstoord door agrarische activiteiten.

TIP

Wijs in het gesprek met de gemeente op de positieve gevolgen van het aanplanten van bos op het behoud van archeologische vindplaatsen.

Welke wegen kun je bewandelen?

A. Bekende archeologische waarden (=Archeologische Monumenten)

1. Spontaan ontstaan van echte natuur:
geen belemmeringen, zie verder onder C;
2. Bosaanplant met veren en handmatig zetten in de bouwvoor van voormalige landbouwgronden:
afhankelijk van soort archeologisch erfgoed:
advies negatief, positief of onder voorwaarden, waarbij vaak kapbeleid om boomval te voorkomen in het beheerplan dient te worden opgenomen;
3. Natuurbouw (terreinen met bosploeg en/of plantgaten omvormen tot bos):
nee, tenzij onderzoek ter plekke heeft uitgewezen dat aantasting archeologische waarden niet leidt tot onevenredige schade aan het archeologisch erfgoed.

B. Verwachte archeologische waarden (Archeologische verwachtingswaarden hoog en middelhoog)

1. Spontaan ontstaan van echte natuur:
geen belemmeringen;
2. Bosaanplant met veren (2-3-jarig plantmateriaal met wortels ca. 30 cm lang) en het handmatig zetten in de bouwvoor van voormalige landbouwgronden:
geen bezwaar indien en zover geen voorbewerking van de percelen plaatsvindt en boomstobben in toekomst niet ondergronds gerooid worden.
3. Natuurbouw (terreinen met bosploeg en/of plantgaten omvormen tot bos):
archeologisch inventariserend onderzoek (consequenties in beeld te brengen van aantasting archeologische waarden) t.b.v. afweging van belangen.

C. Bekende archeologische waarden (=Archeologische Monumenten)

1. Geen herplantplicht bij velling van bos voor de bescherming van archeologische waarden

THEMA

Wet Natuurbescherming

De Wet Natuurbescherming regelt de bescherming van natuurgebieden (gebiedsbescherming), soorten (soortenbescherming) en bos (bescherming van houtopstanden).

De omvorming van een stuk grond naar bos heeft mogelijk een negatief effect op een gebied, zoals de stikstofuitstoot bij de aanleg, of op een soort. Zo kan aanleg van een bos zorgen voor aantasting van een foerageergebied (deel van het leefgebied dat een soort gebruikt om voedsel te zoeken) en de habitat (leefgebied) van een soort.

De beschermde soorten, zoals omschreven op de website van [Bij12](#), zijn onder te verdelen in drie soorten:

1. hol- of boombewonende soorten;
2. soorten die gebonden zijn aan grond en water;
3. de das.

Voor hol- of boombewonende soorten ontstaan problemen als je voor jouw plan bomen moet kappen. De soorten die aan grond en water zijn gebonden ervaren hinder als er grondverzet plaatsvindt of gegraven wordt aan een sloot, poel of plas. Een das heeft grasland als voornaamste foerageergebied. Als er een omvorming plaatsvindt van grasland naar bos dan is dat van invloed op het leefgebied van de das. Zijn voedselaanbod in de vorm van regenwormen neemt af.

DAAROM

1. doe een quickscan

De quickscan is een onderzoek dat bij de aanvraag van een omgevingsvergunning bij de gemeente bijgevoegd dient te worden.

In hoofdstuk 1 van de Wet Natuurbescherming staat omschreven dat je rekening moet houden met de beschermde natuurwaarden in een gebied. Om aan deze zorgplicht te voldoen moet je een quickscan uitvoeren. Een quickscan brengt de aanwezigheid van planten- en diersoorten in het projectgebied, waar een natuur- of voedselbos gerealiseerd gaat worden, in kaart. Ook wordt gekeken of het realiseren van bos van invloed is op de soorten.

2. doe een natuurtoets

In het gunstige geval komt uit de quickscan naar voren dat het plan om bos te realiseren niet in strijd is met de gebiedsbescherming, soortbescherming en houtopstanden. Het komt echter met enige regelmaat voor dat er nader onderzoek gedaan dient te worden.

De natuurtoets is een uitgebreider onderzoek waarbij naar voren komt of de voorgenomen activiteit zorgt voor een aantasting van de natuur. Zo kan er bijvoorbeeld een onderzoek worden uitgevoerd naar de invloed van een verandering van een leefgebied op een soort.

3. vraag een vergunning/ontheffing aan

Wanneer uit de natuurtoets blijkt dat het plan om bos te realiseren in strijd is met de Wet natuurbescherming moet er in het geval van gebiedsbescherming een vergunning en voor soortbescherming een ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffing is nodig wanneer het voorgenomen plan schadelijke effecten heeft op beschermde soorten die aanwezig zijn in het gebied. De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffing en vrijstellingen voor activiteiten ligt meestal bij de provincie.

Provincie Noord-Brabant besteedt dit vaak uit aan de Omgevingsdienst Brabant Noord. In een ontheffing of vergunning is vastgelegd hoe een nieuw leefgebied gecreëerd kan worden voor de soort waar het plan op van invloed is.

Hulpmiddelen:

- [De Wet natuurbescherming op de wettenbank van de overheid](#) waarin alle wet- en regelgeving staan omschreven.
- [Kennisdocumenten](#) van de beschermde soorten volgens de Wet Natuurbescherming zijn weergegeven op de website van Bij12.
- [Stroomschema](#) voor de soortenbescherming (Wnb)
- Op de website [vereniging van bos- en natuurterreineigenaren](#) is meer informatie te vinden over de gedragscode van de soortenbescherming.

TIPS

- Er is een vergunningplicht voor de stikstofuitstoot bij de aanleg van bos. De stikstofberekening die daarvoor moet worden gemaakt neemt tijd en geld in beslag. Wil je dat vermijden plant dan bomen handmatig aan;
- Voer zo snel mogelijk een quickscan uit. Hoe eerder dit wordt gedaan hoe sneller het proces verloopt. Neem hiervoor contact op met een extern bureau en laat het plan toetsen aan de Wet Natuurbescherming.

THEMA

Behouden van cultuurhistorisch waardevol landschap

Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het van belang de identiteit van waardevolle landschappen te behouden. Soms is in het bestemmingsplan opgenomen dat een grond uitsluitend bestemd is voor instandhouding en ontwikkeling van de aanwezige landschappelijke waarden. Een veelgenoemd thema hierbij is het behouden van een open landschap. Realisatie van natuur- of voedselbos is hier van invloed op.

DAAROM

1. Bekijk de cultuurhistorische waardenkaart

Bekijk op de [cultuurhistorische waardenkaart](#) van provincie Noord-Brabant of het perceel waar een natuur- of voedselbos gerealiseerd gaat worden ligt in een werkingsgebied met cultuurhistorische waarden. Op deze kaart is aangegeven waarom een gebied is beschermd en wat de waarden en kenmerken van het betreffende gebied zijn. In totaal is 20% van het Brabants grondgebied juridisch beschermd.

2. Stel een projectplan op

Bij de realisatie van een natuur- of voedselbos is het van belang om in je projectplan rekening te houden met de context en het systeem van het gebied. Bij erfgoed staan behoud, herstel of duurzame ontwikkeling centraal. Als een plan past bij de waarden en kenmerken van een plek dan is een plan beter te verantwoorden. Als je een goed plan opstelt waarbij de identiteit van het gebied naar voren komt zal het eerder worden goedgekeurd.

Een handige website is [Topotijdreis.nl](#). Op deze website kun je zien hoe het betreffende gebied er vroeger uitzag. Je kan dan waarden, kenmerken en structuren van vroeger herkennen. Het plan van het realiseren van bos kan aansluiten op deze aspecten. Met een goed verhaal en kijkend naar het verleden is veel mogelijk.

TIP

Onderbouw goed waarom jouw plan wél kan. Kom je er niet uit met de verantwoordelijke ambtenaar neem dan contact op met de gebiedsadviseur van de Werkeenheid Natuurnetwerk Brabant.

Zichtlijnen tussen twee forten

Bij aanwezigheid van een fort kan het voorkomen dat de openheid van het landschap behouden moet blijven zodat het zicht tussen de twee forten niet wordt verstoord. In zo'n geval kan het realiseren van natuur- of voedselbos toch mogelijk zijn indien er zichtlijnen behouden blijven. Een zichtlijn tussen twee forten kan uiteindelijk de openheid en waarde die een gebied kenmerkt juist accentueren.

Sterrenbos

Een sterrenbos is een voorbeeld van een inrichting die goed past bij een landgoed. Het sluit namelijk goed aan bij de identiteit die een landgoed vroeger kende. Een sterrenbos is een landschapselement dat past bij een landgoed. Daarom is goed te verantwoorden dat het voldoet aan de cultuurhistorische waarden.

Rabatbos

Een ander landschapselement van vroeger is een rabatbos. Dit past vooral goed in natte gebieden. Bij een rabatbos zijn ook zichtlijnen aanwezig. Het is ook een systeem dat al langere tijd bestaat en kon worden toegepast als dit bij de identiteit van het gebied past.

THEMA

Waterwetgeving

Het waterschap is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van A-watgangen. Om goed bij een watergang te kunnen komen voor het beheer zijn obstakels zoals bomen ongewenst. Ook in een profiel van vrije ruimte kan een bos niet gewenst zijn. 'Vrije ruimte' is de ruimte die is gereserveerd voor een ruimtelijke ontwikkeling zoals een hermeandering, natuurvriendelijke oever of poel.

DAAROM

1. bekijk de legger

Alle Brabantse waterschappen hebben leggers waarop alle sloten, beken en dijken staan aangegeven. Deze leggers bekijk je om erachter te komen of er sprake is van een A, B of C-watgang op jouw perceel. Ook kun je daar zien je of er een profiel van vrije ruimte (gereserveerde ruimte voor een ruimtelijke ontwikkeling), beschermingszone, meanderzone of waterberging is gelegen in het gebied.

2. lees de Keur

Lees de Keur van het betreffende waterschap door zodat je op de hoogte bent van de regels rondom de watergang (A, B of C), profiel van vrije ruimte, beschermingszone, meanderzone of waterberging die op je perceel is gelegen. Hier staat onder meer in beschreven dat bij een B- en C-watgang de beschermingszone maar één meter is. Bij een A-watgang is dat vijf meter aan weerszijden van de watergang.

3. ga in gesprek met het waterschap

Het is vooral waardevol om in gesprek te gaan met het waterschap als op jouw perceel een A-watgang ligt. Naarmate je van een A naar een C-watgang gaat worden de regels en belemmeringen minder. Je kunt met het waterschap afspraken maken over bijvoorbeeld

- het vanaf één zijde onderhouden van watergangen met een bovenbreedte tot acht meter;
- het realiseren van bomen in de beschermingszone van de watergang, mét een tussenruimte tussen de verschillende bomen.

Hulpmiddelen:

- **De legger:** kaart met alle sloten, beken en dijken, waarop is aangegeven wie verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud;
- **Keur:** wet- en regelgeving over wat er wel en niet mag;
- **De digitale watertoets:** website waarbij je het plangebied kunt intekenen. Het systeem geeft dan aan of het betreffende perceel is gelegen binnen een beschermde zone van een watergang of profiel van vrije ruimte.
- **Vergunningschecker:** elk waterschap stelt een vergunningchecker ter beschikking zodat een initiatiefnemer weet voor welke werkzaamheden een vergunning nodig is;
- **Waterwetloket:** een loket waar initiatiefnemers naartoe kunnen bellen voor vragen en advies;
- **Omgevingsloket:** de uiteindelijke vergunningsaanvraag is geregeld via deze website;
- **Vooroverleg:** een initiatiefnemer is altijd in de mogelijkheid om een vooroverleg aan te vragen. Dit is het voorportaal van een vergunningaanvraag.

De legger, Keur, vergunningschecker, waterwetloket en het vooroverleg zijn bij zowel waterschap Aa en Maas, waterschap De Dommel, waterschap Brabantse Delta als bij waterschap Rivierenland beschikbaar.

TIPS

- Het is raadzaam om in een zo'n vroeg mogelijk stadium contact op te nemen met het waterschap. Wacht niet tot jouw plan helemaal is uitgewerkt maar overleg daarover met het waterschap. Hoe eerder je naar het waterschap gaat hoe meer er mogelijk is.
- Houd er in je projectplan rekening mee dat er onderhoud en beheer aan de watergang plaats kan vinden.

THEMA

Draagvlak bij omwonenden

Het gebeurt regelmatig dat omwonenden bezwaar maken tegen een plan van een initiatiefnemer om natuur- of voedselbos te realiseren. Mensen zien het belang van bomen met het oog op de klimaatverandering wel, maar omwonenden hebben bezwaar als een ruimtelijke ontwikkeling van invloed is op bijvoorbeeld het uitzicht.

Ga in een zo vroeg mogelijk stadium in gesprek met omwonenden. Leg de voorgenomen plannen aan ze voor en vertel waarom je hiervoor hebt gekozen. Laat de omwonenden een reactie geven over de plannen die zijn voorgelegd. Neem de ingewonnen informatie van de verschillende omwonenden mee en verwerk die in het definitieve plan.

Indien omwonenden het niet eens zijn met de voorgenomen plannen om een natuur- of voedselbos te realiseren is het nodig om aanvullende stappen te nemen. Denk aan het beter informeren en betrekken van omwonenden. Je kunt een ervaringsdeskundige vragen voorlichting te geven zodat zorgen worden weggenomen. Je kunt er ook voor kiezen omwonenden meer inspraak te geven.

Ga in gesprek met de mensen die bezwaar maken en luister naar de mening en belangen van anderen. Zoek naar de gemeenschappelijke belangen en probeer samen tot een oplossing te komen. Neem als initiatiefnemer ook contact op met de gemeente. Ze kunnen je wellicht ook helpen bij het geven van uitleg waarom natuur- of voedselbos van belang is.

TIP

Op nevenstaande afbeelding is de participatieladder weergegeven.

Deze piramide laat zien op welke manieren je omwonenden kan betrekken bij je plannen.

De mate van participatie neemt naarmate je hoger in de piramide komt toe.

Hoe hoger je in de piramide komt des te hoger is het draagvlak van de omwonenden omdat ze meer invloed kunnen uitoefenen. Inzetten op raadplegen, adviseren, coproduceren of zelfs meebeslissen kan dus veel opleveren.

THEMA

Aanwezigheid kabels, leidingen en hoogspanningskabels

Bij de aanleg van bomen bestaat het risico dat bij het graven in de grond kabels en leidingen worden geraakt. Verder kunnen bomen te groot worden waardoor deze in contact komen met hoogspanningskabels. Beschadigingen aan kabels, leidingen en hoogspanningskabels kunnen gevaarlijk zijn voor mensen en dieren.

Kabels en leidingen

Het is wettelijk verplicht een KLIC-melding te doen bij het Kadaster als voor de activiteit machinaal gegraven dient te worden. Een KLIC-melding laat zien waar in de grond de kabels en leidingen zijn gelegen.

Tips

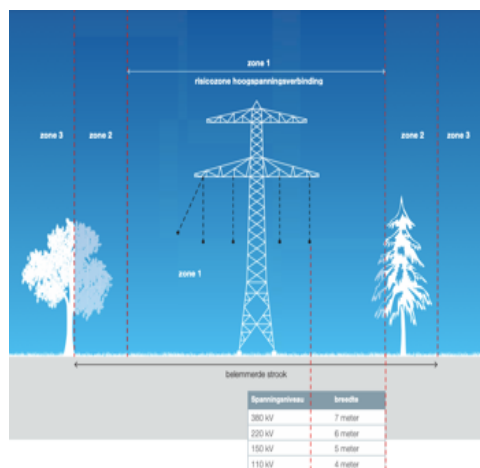
- Doe een KLIC-melding bij het Kadaster.
Kijk op www.kadaster.nl/producten/woning/klic-melding
- Je ontvangt van het Kadaster gegevens van de graaflocatie, een overzicht van de netbeheerders en een link met kabel- en leidinginformatie.
- Doe de melding minimaal 3 en maximaal 20 werkdagen voorafgaand aan de werkzaamheden.

Hulpmiddel

Gasunie heeft de verantwoordelijkheid voor de gasleidingen in Nederland. Mocht uit de KLIC-melding blijken dat er gasleidingen onder jouw perceel liggen dan is Gasunie de partij om contact mee te zoeken. Meer lezen? www.gasunie.nl/omgevingsloket/voor-particulieren

Hoogspanningskabels:

TenneT is verantwoordelijk voor de veiligheid en ongestoorde werking van de hoogspanningsverbindingen. Op de afbeelding hieronder is de belemmerde zone (verdeeld in drie zones) weergegeven. In zone 1 is het advies om geen beplanting toe te passen. Bij aanwezigheid van bomen in zone 2 neemt TenneT ook maatregelen. In zone 3 moet je erop letten dat de hoogspanningskabels ook goed te bereiken zijn voor onderhoud of bij calamiteiten.

Tip

Neem contact op met TenneT voor vragen, advies en het bepalen van de veilige zone voor het planten van bomen.

Hulpmiddel

Bekijk de brochure (scan QR-code of [klik op deze link](#)) 'Uw veiligheid en de ongestoorde werking van de bovengrondse hoogspanningsverbinding'. In deze brochure staat alle wet- en regelgeving omtrent hoogspanningskabels en hoe je het beste kunt handelen.

Verantwoording

Deze handleiding is gebaseerd op een onderzoeksrapport waarin de verschillende belemmeringen uitgebreider zijn uitgewerkt. Voor het lezen van het gehele onderzoeksrapport kun je onderstaande QR-code scannen

Of klik op de volgende link:

[Onderzoeksrapport realisatie bos \(Freek de Jong\)](#)

Algemene tips

- Houd steeds de optie van spontane bosontwikkeling in je achterhoofd. Bij spontane bosontwikkeling hoef je namelijk geen rekening te houden met bijvoorbeeld een bestemming of de Wet natuurbescherming.
- Neem bij vragen, twijfels of voor meer informatie altijd contact op de Werkeenheid Natuurnetwerk Brabant of het bossteam van de provincie Noord-Brabant.

Kijk voor meer informatie op
www.groenontwikkelfondsbrabant.nl

Voor advies en vragen over projectplannen neem contact op met
de Werkeenheden Natuurnetwerk Brabant

Telefoon: 0618303065

Emailadres: werkeenhedennatuurnetwerk@brabant.nl

Deze handleiding is gemaakt door:
Freek de Jong

Met dank aan;
Leon Gerritsen & Jiri van der Drift

